

Kāpēc izvēlēties profesionālo izglītību?

Nākotnes profesijas un tātad arī nākotnes dzīves izvēle ir ļoti atbildīgs lēmums. Tāpēc vienmēr ir svarīgi laikus apdomāt, ko es vēlētos darīt nākotnē un kā to varēšu darīt. Šajā avīzes numurā varat lasīt par iespēju iegūt profesionālo izglītību, kas dod iespēju cilvēkiem vienlaikus apgūt gan vidējo izglītību, gan profesiju. Savukārt tas pēc tam paver ievērojami plašākas iespējas atrast

darbu nekā gadījumos, kad ir iegūta tikai vidējā izglītība. Pēdējo gadu laikā, pateicoties Eiropas Savienības fondu atbalstam, aizvien vairāk profesionālo mācību iestāžu Latvijā ir kļuvušas pieejamākas un ērtākas arī cilvēkiem ar invaliditāti. Profesionālajās mācību iestādēs ir pielāgota gan apkārtējā vide, gan mācību process. Apgūta profesija cilvēkam ar invaliditāti vispirms dod lielākas cerības atrast darbu – tādu darbu, kas atbilst viņa spējām un arī vēlmēm. Vienmēr ir svarīgi atcerēties, ka darba devējs pieņem darbā labu profesijai atbilstošu darbinieku un

bieži viņam nav svarīgi, vai cilvēkam ir vai nav invaliditāte. Pienācīgi sagatavoti darbinieki ir pieprasīti darba tirgū, un darba devēji cenšas nodrošināt vienlīdzīgas iespējas darbiniekiem ar invaliditāti. Būtiska ir iespēja mācīties vispārīgglītojošā skolā, kur kopā ir jaunieši gan ar invaliditāti, gan bez invaliditātes. Turpmākajā dzīvē šādas pazīšanās palīdzēs atrast vajadzīgos kontaktus vai arī vienkārši draugus, tā veidojot mūsu sabiedrību atvērtāku un iekļaujošāku.▲
Gunta Anča, SUSTENTO valdes priekšsēdētāja

IETEIKUMI PIEMĒROTAS MĀCĪBU IESTĀDES IZVĒLEI

Mācību iestādes izvēle ir svarīgs lēmums, kas ietekmē izglītību un nākotnes karjeru. Lai labāk izvēlētos sev visatbilstošāko mācību iestādi, vajadzētu padomāt par vairākiem nosacījumiem.

1. Programmu izvēle. Kad ir pilnīgi skaidrs, kāda varētu būt jūsu nākotnes profesija, sāciet izvēlēties mācību iestādi. Noskaidrojiet, kuras mācību iestādes piedāvā jūs interesējošo izglītības programmu vai specializāciju. Izpētiet programmās pieejamos mācību kursus, kvalifikācijas, ko var iegūt un kā tās atbilst jūsu karjeras mērķiem. Pārdomājiet, vai jūsu invaliditāte neradīs papildu šķēršļus darbam šādā profesijā.

2. Akreditācija un reputācija. Pārliedzieties, ka izvēlētajā mācību iestādē ir oficiāli akreditēta un atzīta. Apziniet iestādes reputāciju un atsauksmes, lai iegūtu labāku priekšstatu par izglītības kvalitāti un rezultātiem.

3. Infrastruktūra un resursi. Lielākā daļa mācību iestāžu organizē Atvērto durvju dienas. Izmantojiet šo iespēju! Apmeklējiet mācību iestādi personīgi, lai novērtētu, vai tā nodrošina atbilstošu infrastruktūru un resursus mācībām. Skatieties, vai ir moderni mācību materiāli, laboratorijas, bibliotēka un citas piedāvātās iespējas. Noskaidrojiet sev būtiskus jautājumus, piemēram, vai telpas ir pieejamas, vai mācību process ir pieejams un atbilst tieši jūsu vajadzībām.

4. Piekļuve atbalstam. Iespējams, ka invaliditātes dēļ jums mācību procesā ir vajadzīgs kāds papildu atbalsts. Piemēram, ja ir vājāka redze, nepieciešams sēdēt tuvāk pasniedzējam. Ir svarīgi, lai mācību iestāde piedāvātu atbalsta pakalpojumus, piemēram, studiju konsultācijas, bibliotēku, studentu padomi utt. Šie resursi palīdzēs jums labāk pielāgoties studijām un risināt iespējamās problēmas.

5. Finansiālās iespējas. Apsveriet mācību iestāžu izmaksas un pieejamās finanšu atbalsta iespējas. Parasti profesionālās mācību iestādēs ir pieejamas daudzas budžeta vietas. Tomēr atcerieties, ka būs arī papildu izmaksas, piemēram, transports uz mācību vietu vai ēdienreize nodarbību laikā.

6. Atrašanās vieta. Mācību iestādes atrašanās vieta var ietekmēt jūsu dzīvi un studiju pieredzi. Pārdomājiet, vai vēlaties dzīvot tālu no mājām vai iegūt izglītību tuvāk savai dzīvesvietai. Ja plānojat palikt vairākus gadus studentu kopmītnē, izvērtējiet, vai tā būs jums ērta un pieejama. Izpētiet, ar kādu transportu vislabāk nokļūt līdz mācību iestādei un cik ērts un pieejams tas ir tieši jums.

7. Studentu savstarpējās attiecības. Uzziniet, kādas ir studentu attiecības mācību iestādē. Ja iespējams, sazinieties ar esošajiem vai bijušajiem studentiem, lai uzzinātu viņu pieredzi un atsauksmes. Lai gan bieži savstarpējās attiecības ir atkarīgas no tā, kādi cilvēki ir konkrētajā kursā, tomēr ir arī vispārpieņemtas normas, kas tiek ievērotas katrā mācību iestādē.

turpinājums 2 lpp. »

© Latvijas Cilvēku ar īpašām vajadzībām sadarbības organizācija SUSTENTO

Projekts tiek finansēts Latvijas Republikas dotācijas ietvaros, ko administrē Labklājības ministrija.

Par avīzes saturu atbild Latvijas Cilvēku ar īpašām vajadzībām sadarbības organizācija SUSTENTO.

Redkolēģija: Gunta Anča, Kaspars Biezais, Līgīta Liepiņa, Iveta Neimane, Ineta Osipoviča, Edvīns Fricis Svārs, Kristīne Veispale
Redaktore: Valda Lutiņa

Kontaktinformācija:

Elizabetes iela 57-15, Rīga, LV-1050,
tālrunis 67590437.

e-pasts: sustento@sustento.lv

Mājas lapa: www.sustento.lv

Pārpublicēšanas gadījumā atsauce obligāta.

Avīzes makets un druka SIA "ANDIMAR-J"

* sākums 1. lpp.

8. Karjeras iespējas. Uzziniet, kādas ir mācību iestādes absolventu karjeras iespējas un nodarbinātības statistika. Tas palīdzēs novērtēt, vai šīs iestādes izglītība sniegs labas izredzes veiksmīgai karjerai.

9. Starptautiskā sadarbība. Ja jūs interesē starptautiska izglītība vai iespējas studēt ārzemēs, pārbaudiet, vai mācību iestāde ir iesaistīta

starptautiskās sadarbības vai apmaiņas programmās. Aktīva līdzdalība šādās programmās dos jums iespējas apmeklēt dažādas valstis, lai tur kādu laiku uzturētos un apgūtu savu profesiju.

10. Iepriekšējās pieredzes un atsauksmju pārbaude. Pirms pieņemt galīgo lēmumu, komunicējiet ar iepriekšējiem studentiem, draugiem, ģimenes

locekļiem vai skolotājiem, kuri var dot jums noderīgu informāciju un padomus par izvēlēto mācību iestādi.

Rūpīga izpēte un apdomīga lēmumu pieņemšana palīdzēs jums izvēlēties piemērotāko mācību iestādi, kas atbilst jūsu izglītības un karjeras mērķiem, un nodrošinās jums veiksmīgas studijas, bet vēlāk arī darba pieredzi. ▲

PROFESIONĀLĀS IZGLĪTĪBAS IESPĒJAS

Nacionālajā izglītības iespēju datubāzē (NIID.LV) ir apkopota informācija par uzņemšanu 2023./24. mācību gadā profesionālās izglītības programmās cilvēkiem ar invaliditāti un/vai dažāda rakstura funkcionāliem traucējumiem.

Programmas, kuras ir izstrādātas vai pielāgotas personām ar funkcionāliem traucējumiem, t. sk. ar invaliditāti vai prognozējamu invaliditāti, īsteno gan profesionālās izglītības iestādes, gan koledžas un to teritoriālās struktūrvienības.

NIID.LV tiek apkopota un regulāri aktualizēta informācija par šādām profesionālās izglītības programmām, kas piemērotas cilvēkiem ar invaliditāti un/vai funkcionāliem traucējumiem:

- profesionālā pamatizglītība,
- arodizglītība pēc pamatizglītības,
- arodizglītība pēc pamatizglītības no 17 vai 18 gadu vecuma,
- profesionālā vidējā izglītība pēc pamatizglītības,
- profesionālā vidējā izglītība pēc vidējās izglītības.

Apkopotās programmas tiek īstenotas par valsts, pašvaldību vai ES fondu budžeta līdzekļiem. Par katru izglītības iestādi sniegta arī informācija par papildu iespējām: dienesta viesnīcu, rehabilitāciju, atbalsta personālu, vides pieejamību u. c.

Kandavas Lauksaimniecības tehnikums – Cīravas teritoriālā struktūrvienība

Arodizglītība pēc pamatizglītības:

- ēdināšanas pakalpojumi – pavāra palīgs,
- kokizstrādājumu izgatavošana – kokapstrādes iekārtu operators.

Kuldīgas Tehnoloģiju un tūrisma tehnikums

Profesionālā vidējā izglītība pēc pamatizglītības:

- ēdināšanas pakalpojumi – konditors vai pavārs,
- koka mākslinieciskā apstrāde – stila mēbeļu modelētājs,
- kokizstrādājumu izgatavošana – mēbeļu galdnieks.

Profesionālā vidējā izglītība pēc vidējās izglītības:

- pārtikas produktu tehnoloģija – maizes un miltu produktu ražošanas tehniķis vai pārtikas produktu ražošanas tehniķis,
- restaurācija – restaurācijas tehniķis,
- skaistumkopšanas pakalpojumi – SPA speciālists.

Profesionālās izglītības kompetences centrs “Rīgas Valsts tehnikums” – Krāslavas teritoriālā struktūrvienība

Profesionālā pamatizglītība:

- kokizstrādājumu izgatavošana – koksnes materiālu apstrādātājs.

Smiltenes tehnikums – Alsviķu teritoriālā struktūrvienība

Profesionālā pamatizglītība:

- kokizstrādājumu izgatavošana – koksnes materiālu apstrādātājs.

Arodizglītība pēc pamatizglītības:

- dārzkopība – dārzkopis,
- ēdināšanas pakalpojumi – pavāra palīgs,
- šūto izstrādājumu ražošanas tehnoloģija – šuvējs.

Profesionālā vidējā izglītība pēc vidējās izglītības:

- kokizstrādājumu izgatavošana – būvizstrādājumu galdnieks,
- šūto izstrādājumu ražošanas tehnoloģija – tērpu izgatavošanas un stila speciālists.

Sociālās integrācijas valsts aģentūras Jūrmalas profesionālā vidusskola

Profesionālā pamatizglītība:

- šūto izstrādājumu ražošanas tehnoloģija – šuvēja palīgs.

Arodizglītība pēc pamatizglītības no 17 gadu vecuma:

- datoru lietošana – informācijas ievadīšanas operators.

Profesionālā vidējā izglītība pēc pamatizglītības:

- datorsistēmas – datorsistēmu tehniķis.

Profesionālā vidējā izglītība pēc vidējās izglītības:

- komerczinības – rūpniecības komercdarbinieks.

Profesionālā tālākizglītība:

- datorsistēmas – datorsistēmu tehniķis,
- administratīvie un sekretāra pakalpojumi – lietvedis,
- dārzkopība – dārzkopis,
- datoru lietošana – informācijas ievadīšanas operators,
- ēdināšanas pakalpojumi – konditora palīgs vai pavāra palīgs,
- floristikas pakalpojumi – florists,
- komerczinības – noliktavas darbinieks,
- koka izstrādājumu izgatavošana – koksnes materiālu apstrādātājs. ▲

(saīsināti no NIID.LV)

Izmaiņas profesionālajā izglītībā

Pagājušajā gadā spēkā stājās grozījumi Profesionālās izglītības likumā, kas paredz uz indivīda vajadzībām un spējām orientētu profesionālās izglītības sistēmu. Izmaiņas tuvina līdzšinējo profesionālo kvalifikāciju sistēmu Eiropas praksei – nozarēm ir lielākas iespējas iesaistīties profesionālās kvalifikācijas piešķiršanā. Ņemot vērā Eiropas kredītsistēmas profesionālai izglītībai un mācībām

principus, profesionālā izglītībā tiek noteikti sasniedzamie mācīšanās rezultāti, kā arī iespēja tos uzkrāt, pārnest un atzīt, tādējādi nodrošinot elastīgu mācīšanos jebkurā vietā un laikā, un saņemt valsts atzītus dokumentus par attiecīgas profesionālās kvalifikācijas daļas apguvi. Tāpat izglītības dokumentu atzīšana tiek veidota, lai nodrošinātu to salīdzināmību starp dažādām profesionālās izglītības iestādēm, kā arī starp valstīm, veidojot pakāpeniskas uzkrāšanas mehānismu kvalifikācijas iegūšanai. Ar grozījumiem no pieciem līdzšinējiem profesionālās kvalifikācijas līmeņiem tiek pāriets uz astoņiem, tādējādi nodrošinot salīdzināmību un caurskatāmību ar citu valstu kvalifikāciju sistēmām vai ietvarstruktūrām.

Grozījumi sistematizē profesionālās izglītības iestādes, izveidojot profesionālās izglītības iestāžu tipoloģiju. Tas nozīmē, ka profesionālās vidējās izglītības iestādes turpmāk būs tehnikumi,

mākslu izglītības kompetences centri un profesionālās vidusskolas, kā arī profesionālās tālākizglītības centri.

Grozījumi Profesionālās izglītības likumā arī paredz, ka audzēknis varēs saņemt valsts atzītu dokumentu ne tikai par visas profesionālās izglītības programmas apguvi, bet arī par atsevišķu programmas daļu apguvi. Tādējādi tiek mainīta līdzšinējā pieeja un, vērtējot mācību rezultātus, tiks novērtēts sasniegtais, nevis konstatēts nepietiekami paveiktais. Tas ļaus profesionālās izglītības sistēmu veidot elastīgāku un orientēties uz katra konkrēta cilvēka vajadzībām un spējām, ātrāk reaģējot arī uz nozaru nepieciešamībām darba tirgū.

Viens no būtiskākajiem jaunumiem ir plānotā profesionālās izglītības programmu absolventu monitoringa datu apstrāde, kā arī audzēkņu apdrošināšana pret nelaiemes gadījumiem visā profesionālās izglītības programmas apguves laikā. ▲

PIELĀGOTAS MĀCĪBAS

Sociālās integrācijas valsts aģentūra (SIVA) cilvēkiem darbības vecumā ar invaliditāti vai funkcionāliem traucējumiem, ja nav iegūta invaliditāte, piedāvā profesionālās rehabilitācijas pakalpojumu. Tā ietvaros ir iespēja iegūt īsā cikla profesionālo augstāko izglītību, vidējo profesionālo izglītību, kā arī pilnveidot sevi dažādās tālākizglītības un profesionālās pilnveides programmās, līdztekus saņemot rehabilitāciju un speciālistu (sociālais darbinieks, psihologs, fizioterapeits, ārsts, karjeras konsultants u. c.) psihoemocionālo atbalstu.

SIVA īsteno vairāk nekā 30 dažāda līmeņa un jomas profesionālās izglītības programmas, kas piemērotas cilvēkiem ar dažādiem funkcionēšanas traucējumiem, t. sk. arī ar garīga rakstura traucējumiem, kā arī ar dažāda līmeņa iepriekš iegūtu izglītību. Ir arī programmas, kuras var apgūt bez iepriekšējās

izglītības (zemāka par pamata), apgūstot konkrētas darba prasmes. Plašais izglītības un studiju programmu klāsts papildu profesionālajām zināšanām un prasmēm sniedz iespēju uzlabot arī komunikācijas, sadarbības un karjeras veidošanas iemaņas. Kopā ar karjeras atbalsta speciālistu ir iespēja iemācīties rakstīt saistošu CV, kvalitatīvu motivācijas vēstuli, veidot pievilcīgu e-identitātes tēlu, apzināties savus resursus un stiprās puses, lai veiksmīgi sāktu darba gaitas izvēlētajā profesijā. SIVA izglītības iestādēs ir pielāgota vide. Studentiem un audzēkņiem mācību laikā ir iespēja dzīvot dienesta viesnīcā, ir ēdināšana (ja nepieciešams), kā arī SIVA nodrošina transportu no mācību vietas uz dienesta viesnīcu.

Paralēli mācībām studentiem un audzēkņiem ir iespēja iegūt B kategorijas autovadītāja apliecību. Pieejamas arī daudzveidīgas brīvā laika pavadīšanas iespējas – vokālais ansamblis, trenāžieru zāle, novuss, galda spēles, galda teniss, koncerti, dzejas un citi tematiskie vakari, radošās darbnīcas.

Lai saņemtu profesionālās rehabilitācijas pakalpojumu un sāktu mācīties SIVA izglītības iestādēs, ir jāpiesakās profesionālās piemērotības noteikšanas pakalpojumam, kurš ilgst apmēram piecas darba dienas un ir bez maksas. SIVA speciālisti ņems vērā cilvēka iepriekš iegūto izglītību, intereses un veselības stāvokli un, pats svarīgākais, motivāciju mācīties profesiju, darba prasmes un vēlmi strādāt, izvērtēs un ieteiks piemērotāko izglītības programmu SIVA skolās vai kādā citā skolā, vai piemērotus pakalpojumus tuvāk dzīves vietai.

Pieteikšanās:

Tālrunis: 26016516, 29249084 vai 29187093; e-pasts: ppn@siva.gov.lv
Papildu informācija:

Koledžas programmas:

<https://www.siva.gov.lv/lv/koledza>
Jūrmalas profesionālās vidusskolas programmas:
<https://www.siva.gov.lv/lv/jurmalas-profesionala-vidusskola> ▲

Solveiga Kabaka, direktores vietniece profesionālās rehabilitācijas jomā

Atbalsts mācībās

Pirms sāku mācīties SIVA, biju jau strādājis, bet darbi nebija pastāvīgi. Man ir artrīts. Tad, kad kārtējo reizi iesniedzu dokumentus VDEĀVK, lai pagarinātu invaliditāti, ieraudzīju bukletiņu par mācībām SIVA. Un interese radās par elektriķa profesiju. Kad devos uz SIVA pieteikties mācībām, tomēr izlēmu apgūt datorsistēmu tehniķa profesiju. Kopumā man patika mācību process. Tās nebija īpaši sarežģītas.

Salīdzinājumā ar vidusskolu – daudz vienkāršāk, un arī “koju” dzīve bija forša, kurā bez piedzīvojumiem neiztik. Un, protams, ieguvi jaunus draugus, izveidoju arī attiecības un vēlāk piedzima arī bērns.

Mācību laikā palīdzēja visi – audzēkņi, kursabiedri, skolotāji. Mūs audzināja Jeļena Artemjeva – esmu ļoti, ļoti pateicīgs viņai, ka atbalstīja gan mani, gan kursabiedrus. Daudzi tika galā, tikai pateicoties audzinātājam, un visi darbinieki, arī Ausma Rava, bija atsaucīgi.

Darbu profesijā tomēr neturpināju. Prakses laikā konstatēju, ka tas īsti nav mans. Tāpēc aizgāju strādāt tur, kur var labi pelnīt. Šobrīd strādāju celtniecībā, darba pienākumi – dažādi. Mācību laikā iegūtās zināšanas un prasmes noder, veicot citus uzdevumus.

Mans galvenais spēka avots un resurss ir ģimene – sieva un bērns, arī visi draugi vienmēr ir prieks un laime. ▲

Valērijs Krebs, Jūrmalas profesionālās vidusskolas programmas “Datorsistēmu tehniķis” absolvents

STRĀDĀT UN PILNVEIDOTIES

Pirms uzzināju par iespēju mācīties SIVA, biju “piesiets” mājās, ar zemu pašvērtējumu. Tolaik daudz laika pavadīju pie datora un par darba iespējām biju ļoti skeptisks. Protams, es strādāju dažādus darbiņus, lai spētu nodrošināt savu eksistenci. Par savu saslimšanas iemeslu tā īsti neesmu ticis skaidrībā, tā man ir no bērnības, varbūt esmu cietis no kāda smaga kritiena...

Par iespēju mācīties uzzināju no SIVA konsultanta telefona zvana. Biju pārsteigts un iepriecināts. Mani ieinteresēja iespēja apgūt kaut ko jaunu, lai dzīvē būtu lielākas priekšrocības. Ļoti patika skolas piedāvājumi. Es nešauboties sāku kārtot nepieciešamos dokumentus un formalitātes.

Pirmie soļi mācībās bija diezgan grūti, bet ar laiku un draugu palīdzību pielāgojos mācību videi un centos uzlabot savu fizisko, sociālo un garīgo dzīvi. Man ļoti palīdzēja vienaudži, ar kuriem kopā mācījos. Ar viņiem kļuvām tuvi draugi, kopā cīnījāmies un virzījāmies uz priekšu. Arī skolas personāls un skolotāji bija ļoti pretimnākoši. Tāpēc varu teikt, ka palīdzība bija no visām pusēm.

Darbu vienmēr būs grūti atrast, ja zināšanu līmenis un pašvērtējums ir zems. Vajag iesaistīties sociālajā dzīvē, izprast to un nepadoties, tad arī būs iespēja gan atrast darbu, gan viss cits dzīvē sakārtosies. Protams, jācenšas sevi pilnveidot, papildināt zināšanas. Zinu, ka mācības nebeidzas aiz skolas durvīm.

Strādāju pie datora, mani darba pienākumi ir daudz un dažādi, bet lielākoties saistīti ar informācijas ievadi. Šobrīd mana darba klasifikācija ir pārdošanas veicinātājs. Es ne tikai ievadu informāciju, bet sazinos ar klientiem, palīdzu viņiem apgūt izstrādes platformas, ar auto dodos norīkojumos, kā arī uzturu kārtībā darba inventāru – datorus, programmatūras, ofisa ieviestās tehnoloģijas.

Gandarījums dzīvē rodas no izdarītajām lietām, tad ir spēks turpināt darboties. Mani galvenie spēka avoti un resursi ir draugi un ģimene. ▲

Alberts Šteins, Jūrmalas profesionālās vidusskolas programmas “Datorsistēmu tehniķis” absolvents

Pieņemt izaicinājumus

Pirms sāku studēt SIVA, esmu apguvis vairākas citas augstskolu programmas, piemēram, sociālais rehabilitētājs, sociālais darbinieks, cilvēku resursu vadība. Esmu strādājis sociālās rehabilitācijas centrā, palīdzēju cilvēkiem ar redzes traucējumiem apgūt darbu ar datoru un izmantot mobilajā telefonā ekrāna lasītājus. Pats esmu zaudējis redzi dzīves laikā pēc acu traumām. Par SIVA koledžas programmu uzzināju no pazīstama cilvēka, kurš

bija redzējis reklāmas aicinājumu mācīties par programmētāju. Tā kā man bija prasmes darbā ar datoru un neliela pieredze mājaslapu veidošanā, izlēmu pamēģināt sevi programmēšanā. Mācību laikā visvairāk koncentrējos uz profila priekšmetiem – tīmekļa tehnoloģijas, programmēšanas valodas, datubāzes. Nācās daudz mācīties, atlaižu nebija. Lielākais izaicinājums bija saprast matemātiku, vajadzēja pielāgoties, lai nolasītu formulas, izmantojot ekrāna lasītāju.

SIVA darbinieki atrada atbalstītāju, kurš palīdzēja iegādāties programmu dokumentu

konvertēšanai. Koledžas darbinieki bija atsaucīgi. Draugi palīdzēja tikt galā ar matemātikas uzdevumu saprašanu. Esmu apmierināts, ka pabeidzu skolu un ieguvi jaunas zināšanas un prasmes.

Šobrīd turpinu meklēt darbu. To atrast nav viegli. Daudzās kompānijās ir vajadzīgi darbinieki ar ļoti labām angļu valodas prasmēm. Tāpēc šobrīd aktīvi mācos angļu valodu, lai zinātu to labākā līmenī. Protams, arī turpinu apgūt jaunas lietas programmēšanā, un tas ir izaicinājums katru dienu. ▲

Aleksejs Volkovs, SIVA koledžas studiju programmas “Lietišķo sistēmu programmētājs” absolvents